

TELEFON SZÁMÍTÓGÉP

Mit teszel, ha tönkremegy a mobiltelefonod? És ha elromlik a számítógéped? Évente mintegy **50 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉK KELETKEZIK A MÁR NEM HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKBŐL.** Ez a tömeg megtöltene 1 millió kamiont, amelyek egymás mögé parkolva félig körbeérnék a Földet.

EZ MEGDÖBBENTŐ Mennyiség. Az viszont, hogy mi történik ezzel a **VESZÉLYES ÉS MÉRGEZŐ ANYAGOKAT TARTALMAZÓ** e-hulladékkal, még ennél is megdöbbentőbb!

Az eldobott elektronikus készülékeknek mindössze 25%-a kerül megfelelő helyre. Az e-hulladék egy része Európai szeméttelpein vagy szeméttégetőiben végzi. Ami viszont nem – **ÉS ITT TÖBB MILLIÓ TONNÁNYI HULLADÉKRÓL VAN SZÓ – AZT ILLEGÁLISAN AFRIKÁBA, ILLETVE ÁZSIÁBA EXPORTÁLJÁK, ÉS OTT SZÓRJÁK KI** – egyaránt veszélyeztetve a környezetet és az ott élők egészségét.

Ghánában a gyerekek, akár már a nyolc éves korúak is, a szemétből kiguberált számítógépeket szétzedve, a mérgező e-hulladékból próbálnak még használható alkatrészekhez jutni. Miközben védőruházat nélkül **SÚLYOS EGÉSZSÉGTÁRSADÓST SZENVEDNEK ÉS SZENVEDHETNEK A MÉRGEZŐ VEGYI ANYAGOK MIATT, MÉG A SZERENCSEBB NAPOKON IS JÓ, HA 1 DOLLÁRT KERESNEK.**

Az illegálisan elhelyezett e-szemét **NEM CSAK A GYEREKEK EGÉSZSÉGÉT KÁROSÍJTJA, HANEM A FÖLD ÁSVÁNYI KÉSZLETEIT IS VESZÉLYEZTETI.** Pedig, ha a régi mobiltelefonjaink és a számítógépeink megfelelő helyre kerülnek, sok értékes fém újra felhasználható lenne belőlük. **A MAGASABB ÚJRAFELHASZNÁLÁSI ARÁNY RÉVÉN KEVESEBB ÁSVÁNYI ANYAG KITERMELÉSÉRE LENNE SZÜKSÉG, AZAZ KEVÉSBÉ KÁROSÍTANÁNK BOLYGÓNKAT IS.**

A WWW.MAKEITFAIR.ORG OLDALON MEGTALÁLOD, HOGY MIKÉNT TÁMOGATHATOD A MAKE IT GREENER KAMPÁNYT.

“Nem tudom, miért küldik ide az eldobált elektronikus eszközöket. Vajon az európai gyerekek is számítógépeket és tévé készülékeket szerelnek szét iskola helyett, hogy pénzt keressenek?”

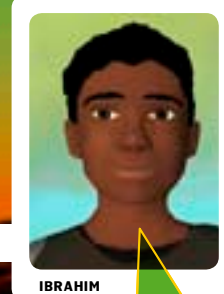
PAA KWESI, 17 ÉVES, GHÁNA

ELKÖNÖLT SZÁMÍTÓGÉPEK, VEZÉLVÉZETETT ÉLETEK

Ghána fővárosában, Accrában, a 16 éves Ibrahim Harun minden reggel hatkor az elektronikus szeméttel telepre indul. 12 órát tölt ezen a veszélyes helyen kövekkel törve szét eldobott számítógépeket. Pusztá kézzel húzza ki az alumíniumot és a réz tartalmazó huzalokat, szabad tűznél melegíti fel őket, hogy a réz kinyerje. A számítógép többi alkatrésze a folyóban végzi, vagy szétszórják a környező földeken.

A LEGJOBB NAPOKON, IBRAHIM NAGYJÁBÓL 1 DOLLÁRT KERES. “Van úgy, hogy akár egy hétig sem keresek semmit és a barátaimtól kell ennivalót kérnem”- meséli. Nyolc éves kora óta dolgozik a szeméttelpepen.

Ibrahim 25 éves bátyja több mint 12 évet dolgozott a szeméttelpepen, de **EGY BETEGSÉG MIATT ABBA KELLETT HAGYNIA.** “Mostanra már úgy köhög, hogy véres nyálát köpi” – mondja Ibrahim. **“AZ ORVOS SZERINT ROSSZINDULATÚ DAGANATA VAN.”**

“NINC S RAJ TAM VÉDŐRUHA MUNKA KÖZBEN” - mondja Ibrahim. “A kezemen és lábamon rengeteg seb van. Megvágja az összetört monitorok üvege, vagy más éles fém.” “Vigyázok, amennyire csak lehet, hogy minél kevesebb füstöt lélegezzek be” – teszi hozzá. “Mégis, **GYAKRAN FÁJ A FEJEM, ÉS HAMAR ELFÁRADOK**, ha mondjuk futni kezdek. Már focizni sem tudok úgy, mint régebben. Elfáradok és levegő után kapkodok.”

MINDEZEN VESZÉLYEK ELLENÉRE IBRAHIM ÉS A HOZZÁ HASONLÓ SORSÚ FIÚK ÉLETÜKET KOCKÁZTATJÁK AZÉRT A HETI EGY DOLLÁRÉRT, AMIT A SZEMÉTTELPEPEN KERESNEK. Ibrahim munkájával hozzájárul hűgának iskolázatásához. **DE VALAMI JOBBRÓL ÁLMODIK.** Egy nap szeretne elég pénzt keresni ahhoz, hogy szerszámot szerezzen, hegesztő váljon belőle, és jobb életet élhessen.

“AZ EURÓPAIAK NEM TÖRÖDNEK VELÜNK, ezért szállítják ide a szeméttelpeket” – véli Ibrahim. “Az európaiak akár **KÖNYVEKET IS KÜLDHETNÉNEK IDE, HASZNÁLHATLAN, EGÉSZSÉGTÁRSADÓSTÓ SZÁMÍTÓGÉPEK HELYETT.”**

“Többféle kockázatnak vagyunk itt kitéve: Az égő kábelek füstje veszélyes. Ettől betegedett meg a bátyám is” - mondja Ibrahim.

EGY MOBILTELEFON ZÖLD ÉLETÚTJA

IT TÉNYEK

2007-BEN TÖBB, MINT 1.1 MILLIÁRD MOBILTELEFON ÉS 250 MILLIÓ SZÁMÍTÓGÉPET ADTAK EL A VILÁGON. EZ AZ ÓRIÁSI HALADÁSI SZÁM NÉHÁNY ÉVEN BELÜL HATALMAS MENNYISÉGÜ SZEMETET JELENT MAJD.

EURÓPÁBAN ÁTLAGOSAN MINDENKI 15 KG E-SZEMETET DOB KI ÉVENTE.

ÉVENTE 20 - 50 MILLIÓ TONNA TÖMEGŰ E-HULLADÉKOT DOBNAK KI VILÁGSZERTE.

EURÓPÁBAN AZ ÉVI 8.7 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉKNAK MINDÖSSZE 25%-ÁT GYÚJTJÁK ÉS HELYEZIK EL MEGFELELŐ MÓDON - AZ E-HULLADÉK GYÚJTÁSÁT SZABÁLYOZÓ, 2005-BEN BEVEZETETT RENDELKEZÉSEK ELLENÉRE.

EGY ALIG NÉHÁNY KG SÚLYÚ SZÁMÍTÓGÉP ELŐÁLLÍTÁSÁHOZ ÁTLAGOSAN 1.500 LITER VIZET, 5.300 KWH ENERGIÁT, 240 KG FOSSZILIS ÜZEMANYAGOT ÉS 22 KG-NYI EGYÉB VEGYI ANYAGOT HASZNÁLNAK FEL. MINDEZ EGYÜTTESEN 1,8 TONNA - EGY ORRSZARVÚ SÚLYA.

A városi arany nyomában

Az ember nem gondolná, hogy minden utcáskoron arany van elásva. Pedig a régi mobiltelefonok és számítógépek aranyat, platinát és egyéb értékes fémeket tartalmaznak. Ennek mértéke az egyes készülékekben igen kicsi, de együttesen csak a 2007-ben eladott több milliányi mobiltelefon 29 tonnányi aranyat tartalmaz. A jó hír az, hogy az arany és az egyéb értékes fém részek 95%-át újra hasznosíthatják az erre szakosodott üzemek. De ehhez az kell, hogy a használt készülékeket megfelelő helyen gyűjtsék össze és ne szállítsák el illegálisan más kontinensekre.

Nagy gond azonban az, hogy az újrahasznosítás aránya nagyon alacsony. A Nokia 2008-as nemzetközi felmérése rámutatott: az emberek mindössze 3%-a törődik mobiltelefonja újrahasznosításával. A régi készülékeknek közel felét otthon elteszik és sosem használják többet.

Ahelyett tehát, hogy Afrika és Ázsia aranykészleteit aknáznánk ki, ideje, hogy az értékes ásványi részeket megmentenénk a mobiltelefonokban rejlő, saját városi aranykészletünk hasznosításával. Mindössze annyit kell tenned, hogy a már nem használt mobilodat vissza vidd abba az üzletbe, ahol megvetted, a hozzád legközelebbi hulladékudvarba, vagy az erre kijelölt gyűjtőhelyre.

ÚTIKALAUZ ZÖLDEBB ELEKTRONIKÁHOZ

Ha meg szeretnéd tudni, hogy saját mobiltelefonod, számítógéped, vagy videojátékok gyártója mennyire “zöld”, nézz utána a **GREENPEACE WEBOLDALÁN:** www.greenpeace.org/international/campaigns/toxics/electronics/how-the-companies-line-up

A környezetvédelmi kampányairól ismert Greenpeace aszerint rangsorolta a vállalatokat, hogy mennyire tartják szem előtt a környezetvédelmi szempontokat. A listán leghátul a Nintendo és a Microsoft kullog. A Greenpeace a “legzöldebb” laptopokat, asztali számítógépeket, televíziókészülékeket és mobiltelefonokat is számba vette. Sajnos azonban **MÉG A LEGZÖLDEBB ELEKTRONIKAI TERMÉKEK GYÁRTÓINAK IS SOKAT KELL TENNIÜK** ahhoz, hogy termékeik igazán környezetkímélők legyenek.

Akkor miért nem írjuk meg a saját elektronikai készülékeinket gyártó vállalatoknak, hogy legyenek zöldebbek? **HA SOKAN GYAKOROLNAK NYOMÁST RÁJUK, ELŐBB-UTÓBB KÉNYTELENEK LESZNEK FELELŐSEN MŰKÖDNI!**

A LAP HÁTOLDALÁN MEGTUDHATSZ TÖBBET MINDERRŐL

ZÖLD IT

Az elektronikai ipar egyre hangosabb egy új kifejezéstől: “Zöld IT”. Néhány vállalat azonban azt hiszi, elegendő energiatakarékos termékekkel előállítani ahhoz, hogy “zöld”-ek legyenek. A **makeITfair** szerint ez még nem elég zöld!

Rengeteg zöld fejlesztés van az elektronikai iparban - némelyek a toxikus anyagok csökkentését célozzák meg, míg mások az energiatakarékosságot, a hosszabb élettartamú termékeket, vagy az újrahasznosítást. Egy igazán zöld termék kulcsa azonban az lenne, ha ezeket a szempontokat a fejlesztés összehangolná, és alkalmazni tudná mind a nyersanyag bányászat, mind a termék előállítás során.

És itt jön a Te szereped! Ha a fiatal vásárlók figyelme az igazán zöld termékek felé fordulna, az meggyőzné az elektronikai óriásokat: van igény az olyan környezetbarát termékekre, amelyek nem teszik tönkre a Földet és amelyek nem ártalmasak sem a most élők, sem a következő generációk egészségére.

A makeITfair szerint sürgős lépéseket kell tennünk az olyan gyártók zöldítésének érdekében, mint a Nintendo és a Microsoft. Ezek a vállalatok nem csak, hogy a Greenpeace lista legálján állnak, de még hosszú utat kellene megtenniük ahhoz, hogy a legkeresettebb termékeikhez nyersanyagot szolgáltató bányászat is közelítsen a zöld alapelvekhez. Ha mindez cselekvésre készítet, kattints weboldalunkra és **KÜLDJ EMAIL-T A NINTENDO ÉS MICROSOFT VEZETŐINEK MOST!** Együtt méltányosabbá tehetjük az elektronikai ipart mindenki számára, bárhol az egész világon.

További makeITfair szórólapokat találsz az elektronikai ipar legkülönbözőbb aspektusairól és csatlakozhatsz a kampányhoz az alábbi címen:

www.makeITfair.org

KÖVETKEZŐ E-MAIL AKCIÓNK:

- VIDD AZ E-HULLADÉKOT A HELYI ÖNKORMÁNYZATHOZ VAGY AZ ÜZLETBE, AHOZ VETTED!**
- HASZNÁLD MINÉL HOSSZABB IDEIG AZ EGYES KÉSZÜLÉKEKET ÉS FEJLESZD ŐKET - FŐLEG A SZÁMÍTÓGÉPET ÉS A LAPTOPOT!**
- SEMIKÉPPEN SE DOBD SIMA SZEMETESBE A HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKET!**

KAPCSOLAT:
KARAT Coalition
makeITfair campaigner
ul. Rakowiecka 39A/14
02-521 Warsaw, Poland
Tel: +48 (0) 22 628 20 03
info@karat.org.pl
www.makeitfair.org

Tudatos Vásárlók Egyesülete
1123 Budapest
Bem rakpart 30. II/19.
Tel: +36 (1) 225 81 36
tve@tve.hu

Ez a dokumentum az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával készült. Tartalmáért a SOMO nevű szervezet felel. A dokumentumban foglaltak semmilyen körülmények között sem tekinthetők az Európai Bizottság álláspontjának.